

TIDEVARVET

TIDEVARVET N:r 21:1930

Vem tronar på tullar? Ledande artikel.

För intressenämningarna i den principiellt betydelsefulla strid som pågår mellan Stockholms två stora färgfirmor och deras anslutna, redogör för konst. Nils Beyer i en sakligt utredande artikel. Konflikten Beckert-Hansen.

Gymnastikdirektör Ragnar Torow-Lundgren gör sig till tåk för ett brännande önskemål: Danieliusfonden till idrottsplats för kvinnor!

Örd! I Sveriges Högstämmandeförning av riksdagen, för Elisavet. Lillebäck skriver om Riksförbundet och hembiträdesfrågan — med anledning av Ritas artikel i samma fråga i nr. 19 av Tidevarvet.

En rolig bok De upproriska kvinnorna av Jo van Ammers. Küller anmäls av Elin Wagner.

Konsten i vår tid heter en mycket omväntad men uppskattad utställning i Wien — den skildras av Elsa Björkman-Goldschmidt under rubriken Uppfostran till tidsmedborgare.

Vad har beslutats? En rad viktiga frågor som avgjorts i riksdagen.

Veckans berättelser. Duktigheter av de andliga kamperna, är hämtad ur Krotky Miraffs Det tariska uttrycket. Den tycks vara en god illustration till Vår i (Ingenjör) som mer införda artiklar tolkoyanerna katp och det passiva motståndets betydelse.

Fridthiof Nansen

Han är död. 17 maj, hänsyckningens dag om någon i Norges rike med sina barna, ungdoms- och medborgargat blev i år den sista hyllning som landet gav sin frejdede son.

Ty vida berömd var Fridthiof Nansen. Ej endast som den djärve polarforskaeren, den skicklige vetenskapsmannen och store patrioten. Han var även världsmedborgare och hans namn är oförglömligt sammanbundet med hemhjälpandet av krigsfångar från skilda länder samt lindrandet av den fruktansvärda hungersnöden i Ryssland 1920—21.

För insamlande av hjälpmedel reste Nansen världen runt och höll föreläsningar. I Stockholm fylldes flera kvällar vill jag minnas Blasieholmskyrkan från golv till tak. Sällan har jag hört ett mera gripande föredrag och en mera konstlös talare. Själv djupt gripen av Samaras elände visade han bilderna av de utmårdade barnen och berättade allt som det var. Enkelt och kortlaggt. Men nog skänkte var och en villigt sin skärv efter det föredraget.

Inom Nationernas förbund fortsatte Nansen sitt hjälparbete, givande skydd och rättvisa åt förtryckta och eländiga.

I den sista kampade han hårt för hjälp åt armeniska folket.

Världens skilda stater skola länge sanna normannen Fridthiof Nansen. A. N.

Vår tid och utställningen

INTE TRONANDE PÅ MINNEN

Honorrät till Elna Tenow! På väg mot det klasslösa samhället. Sverige skrivs äntligen på svenska: Svea Trike

Av Elin Wagner

Du tronar på minnen från forntida dar, sjöng sängkören under publikens tystnad vid Stockholmsutställningens invigning. Då ärat ditt namn högg över jorden, fortsatte den, men publiken stämde inte in. Jag vet att du är och du blir vad du var — publiken teg fortfarande.

Man brukar hänföra det till blyghet att svenskarna icke sjunga sina egna folksånger, och det kanske är så. Men i invigningsögonblicket som med flaggspel, kungatal, kantar och fyrverkeri festligt underströk att ett nytt skede i vår historia går in och nya ideal knäskämmas, började jag undra om det var med flit som det närvarande folket vägrade sjunga om tronar på minnen och du är och du blir vad du var. Med flit helt enkelt, därför att det började tröttna på forntida dar och helst vilja bli ändrat om annat än vad det varit.

Den stämningen var kanske icke så utbredd bland dem som av en eller annan officiell anledning sutto tronen närmast. Faktiskt föreföll kungligheten att vara mera med på noterna än sin överklass. Bara skada att denna kunglighet då den så här resolut gjorde den nya tidens strävan att nivåellera och kollektivera samhället till sin, icke samtidigt kunnat funktionalisera sin egen etikett så pass att prins Oscar äntligen kunde få gå och åka slup med familjen igen ehuru han för trettio år sedan gifte sig med en adelsdam.

Det var ju inte alls överklassens dag, då utställningens invigdes, det är i stort sett inte varken genom eller för den som den blivit till. Men man måste tänka lite på den ändå, ty nu är dess ödestimna. Nu givdes den — måhända! — ett tillfälle att försvinna med värdighet och frivilligt behag in i folkskild djupa till stället för — måhända! — hals överhuvud ner i gränder eller över gränsen. Som det skett på andra håll. Utställningens stora idé, naturligtvis, bristfälligt manifesterad, är nämligen att hjälpa till med att skapa det klasslösa men beboelige samhället, där man kan klara sig utan att vara rik och där därför penningens misstris plats som största mål för all strävan. Om nu överklassen bara fryner på näsan och anlägger herrgårdsmantiska eller estetiska styppunkter från gångna epoker, så är det så mycket värre för den.

Om vad som är vackert kan man tvista. Troligen är det så att den som fattig och är med på den bärande tröskeln, den hjuter också av den 999 arkitektoniska silhuetten, den blå sprödheten, lättheten, genomskänligheten och hårdheten, den blå färgskallan utan schatteringar.

Svea, rike visar statistiskt Sveriges utvecklingsstadiet och nu närvarande tillståndet. Enligt beledsagande text av Ludvig Nordström. Han har efter år av förberedelse gjort en svensk historia på 16 sidor som står

sig mot Grimbergs i 10 band. Är det förresten någon som lagt märke till att man här, djävurvä till och med än normmännen, i all stillhet döpt om gamla Sverige och för första gången på länge uttalar landets namn svenskt i stället för danskt.

Nåväl, vad som hade behövts, hade varit en liknande skildring av hemmets utvecklingshistoria från den tid, då det var ett fäste mot vargen och vargalkamaten, stigmannen och den usle skurken på andra sidan landskapsgränsen, då det hade sitt eget försvarsdepartement och sin egen industri och sin egen fängelsehålla för krigsfångar och uppstudsiga trälar.

Man hade behövt en förklaring på varför det nu måste ta ett jättestepp för att komma upp jämsides med den övriga utvecklingen och en förklaring på vart man syftar med alla dessa nya uppfinningar, denna brytning med tidigare stilar och tidigare problemösningar. Nämligen att avbelysna och lätta livsförslan, samlevnaden, hälsovården, familje- och barnbildningen i ett modernt samhälle.

Den röda utställningsbroschyren är visserligen förträfflig, men kunde behöva kompletteras.

Att så icke skett och att därför också alla möjliga underliga kommentarer trodas omkring utställningen är i någon liten mån må jag säga den logiska följd av att den manliga ledningen av utställningen — så långt traditionsbunden — trots sig kunna göra allting mot ensam utan hjälp av den del av människosläktet som i alla fall är den som skall acceptera allt det här, eller förkastat det, ta det ibruk och ge det liv och mening. Det är alltid psykologiskt klokt, när man vill göra något för någon, att ta upp dem i meddelaktighet, det må vara husmodrar, hembiträden, glasblåsare, betonggjutare eller grundgrävare.

Att så icke skett och att därför också alla möjliga underliga kommentarer trodas omkring utställningen är i någon liten mån må jag säga den logiska följd av att den manliga ledningen av utställningen — så långt traditionsbunden — trots sig kunna göra allting mot ensam utan hjälp av den del av människosläktet som i alla fall är den som skall acceptera allt det här, eller förkastat det, ta det ibruk och ge det liv och mening. Det är alltid psykologiskt klokt, när man vill göra något för någon, att ta upp dem i meddelaktighet, det må vara husmodrar, hembiträden, glasblåsare, betonggjutare eller grundgrävare.

Norge väntas nedskiva sin krigsbudget till 30 miljoner kronor. General Amundson talar i alla fall i radio om 'nödvändigheten av ett modernt svenskt flygvapen appassat efter det moderna (gift?)-krigets karakter.

Arbeta elektriskt

Man går och vallar på en gata och plötdigt fäster man sina ögon vid en uppmaningen: arbeta elektriskt! Vad gör man då? Jo, man kliver in för att ta reda på hur det går till.

Nåväl, där var egentligen ingenting för mig, varken en elektrisk skrivmaskin eller en elektrisk hjärna. Men där fanns mycket annat av intresse. Först ville föreståndaren på utställningen ovillkorligen skicka upp mig på över våning — för att begrundat hur det går till att visa kasketen elektriskt och så äggen till hälet skum. Men dels hade jag ju redan i förestret sett kaskaderna och vispmaskinen arbeta, dels vill man inte alltid låta genast. När man märkt det, började han arbeta elektriskt åt mig där nere. Han satte stålborsten igång och spetsen åt sig in i den tjocka järnplåten som i var. Eller han satte en liknande maskin mot en plank och trät spetsade upp i kaskader som vatten. Han klippte stålplåtar som en de vaist silkespapper, släpade, skrövade, slagade, lödde, utan att förbruka mer av sin egen kraft än vad som gick åt vid att hålla i maskinen.

Genom att dra en verk som i hätkrafter registrerade den kraft den mänskliga handen kan utveckla, visade han att en kraft med tungt uttröttande arbete kan producera kraft till ett värde av 6 öre i timmen.

Men handen, ryggen, musklerna behöva inte längre arbeta så som för. Det finns nämligen många floder ännu som vandra örer klippa terräng, som bildas fullt men icke slutat till all sin kraft. Vi behöva icke längre räkna med muskelpått, ått, ått, som så ofta med avstånd. Den som borrar för hand ett hål i en plank eller en järnplåt, är lika operativ som den som i ett brådsnake ärende ger sig till fots mellan Stockholm och Malmö.

Man frågar då naturligtvis, eftersom man inte kan göra några sakkunniga frågor, varför elektricitetsverket behövs för en propagandautställning och öva motoralik påtryckning medels stora bokstaver och utropstecken. Man ser ingenstans några skyltar, förmodligt till Amerika! Ro icke! Eller! gå icke till Malmö, åk på statens järnväg!

Då fick jag veta, att elektrifieringen av arbetet icke blott icke är genomförd, men stöter på direkt motstånd just av dem som leverera arbetskraften: nämligen arbetarna själva. Därifrån kommer i varje fall en stor del av svårigheten att revolutionisera arbetet. Ansat att man inte diskuterar skälen varför arbetarna motsatt sig att få själva arbetets tunga arbetslast från sina egna muskler, lovar det sig för dem att sätta sig emot elektrifieringen av arbetet? Människans muskelkraft står sig så slätt i konkurrens med elektriciteten! Ja, svarades då, i byggandadeckat kunna arbetarna ännu tack vare en otadlig organisation hålla emot de moderna arbetsmaskinerna. De kunna föreskriva, sedan vilkor, att det icke lönar sig att kosta på maskinerna skinnera.

Detta var fackmannens uppgift, som stämmer med vad man läst i tidningarna. Jag kan inte yttra mig om det riktiga eller oriktiga här, men tänkte arbetarna organiserat sig för en kamp mot maskinerna — vad aldrig försörskor eller iaktgivare kunnat —, så bevisar det bara att de på något sätt stå utanför samhället och i motsatsställning. Det visar icke självtycklighet utan den stölvärdighet att tro att endast en omodern handkraft har något värde i världen och att man måste hålla emot utvecklingen för att icke bli överflödig.

Hur kommer det sig att i Ryssland arbetarna icke frukta maskinerna utan ålka dem?

Devines.

SLOTTSTHÉ

(det finbladiga théet)

ÄR PRODUCERAT I DE TROPISKA HÖGLANDERNA OCH SÄMMANSATT AV DE YNGSTA OCH SPADASTE SKOTTEN Å THEBUSKEN.

konsum

gröna bilar med goda bullar

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 1-1, 2 tr., Stockholm

UTGIVARE -

Ada Nilson.

REDAKTIONSKOMMITTÉ

Els Åger.

Elinor Thorsell.

Henriette Hjernin.

REDAKTIONSEKRETERARER

Carin Hermodin.

Motingsavgift 10-12.

Telefon N. 48 42

EXPOSITION

Telefon 18 243.

Kontorsst. kl. 10-12 i. m., 1-4 e. m.

Postg. 1544

PRENUMERATIONSPRIS

För helk. kr. 6.-, halvkr. kr. 3.50.

Kvartal kr. 2.- Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS

1 text 20 öre

per millimeter.

Tenzialer eller särskilt begränsad plats 25 öre

Stockholm 1930

Wahlstedt Tryckeri Aktieföretag

Storgatan 22

Vem tror på tullar?

Ingen fråga, som kommer på riksdagens bord, undgår att bli en partipolitisk fråga. Som sådan blir den behandlad och avgjord. Det passar alla frågor ganska illa, att sakliga skäl ej berättiga till inflytande. Och för den nu så aktuella jordbruksfrågan, är det i högsta grad olycksbringande att ha blivit den politiska trumf, som skall ge eller ta makten. Det höga jordvärdet och den skuldsträsta jorden är icke hjälpt med att bli en politisk språkrörare för det ena eller andra partiet eller regeringen, det betyder inte heller något vilken partiman som sår och skördar och äger jorden. Det viktiga är, att de synpunkter få bli gällande, som kunna avhjälpa missförhållandena, inte bara uppskjuta krischen tillfälligt. Men sådant sker icke.

Regeringen har gått in för tullar. Vem tror på tullar? Alla veta, att endast ett fåtal av de större jordbruket kunde få vinst därav. Men hur stor blir den för detta fåtal? Om vi tänka oss en gård med ca 1,000 eller 1,200 tid. Under eget bruk och en årlig försäljning av ca 100,000 eller 125,000 kg spannmål. Ett par kronors högre pris per 100 kg, blir givetvis en inkomst — med t. ex. en tillförhöjning av 6 kr. är det ej troligt att mer än högst hälften kommer producenterna till del, andra hälften, om ej mer, går till mellanhanderna. Men det stannar ej vid denna merinkomst. Med högre bröddris stiger priset på alla andra förnödenheter. Allt, som skall inköpas för gårdens drift, inventariers underhåll och nyanskaffning, gödningsämnen, kraftfodermedel m. m. sådant kommer samtidigt att stiga. De kontanta arbetslösheterna måste likaledes böjas med samma procent utan att någon verklig höjning ägt rum. Det är svårt att veta, vilka omkostnader en gård av nämnda storlek kan ha. Det beror på, var gården ligger och, hur den skötes m. m. Men med all sannolikhet kunna de årliga utgifterna i ett för allt knappast nämnärvit understriga 125 à 150,000 kr. Med en förhöjning av spannmålspriserna med ca 3 kr. per 100 kg, och 100,000 à 120,000 kg, blir detta en mervinst av 3,000 à 3,600 kr. pr år. Skulle då utgifterna stiga motsvarande grad blev detta avsevärt mera. Det är icke tänkbart att höja bröddriserna, utan att kostnaderna i övrigt ämnas stiga.

Så långt tullarna! Det är dem Lindmanska regeringen ska stå och falla för. Men tullar vet man åtminstone, vad det är. Sedan kommer inmalningsvägsten, som skall segra genom att ej vara genomskadat. En tveklöst start för en blivande regering — Vi återkomma härtill.

Adokatverksamhet SVEN MONTELIUS, jur. kand. KOMMENDÖRSGATAN 36, 1 tr., STOCKHOLM. Tel. N. 247 28. Specialitet: Försvär.

Olga Elmdahl Modemagasin Kungsgatan 53. Tel. 10851 STOCKHOLM.

Daneliuslonden till kvinnlig idrottsplats

Vi äro så hygieniska, vi ropa på sol, ljus, rörelse, frisk luft, och vi bo i ultramoderna av funktionism präglade hus, vi ha dusch och badrum och överallt, från skola till veckojoungfrur, predikas hygien och motion. Det är ju bra, men vart skola de taga vägen, som i praktiken vilja omsätta allt detta. Finns det någon plats i hela vår benämnda halvö, som är så starkt motionsvänlig och så luftfyndig som enda plats är så otidsenlig och med så bristfälliga hygieniska anordningar, att den konkurrerar med vår högskola inom området.

Prentioner på folk och arbetstakt stiga med utvecklingen. En människa utträtt vad kanske tre gjorde förut. De moderna maskinerna och intensiteten i vårt liv göra, att vi måste ha en motiv, en avspänning, och den få vi i form av motion. Vid alla kroppsvöningar får man en känsla av frihet, man glömmer allt annat och koncentrerar sig på förflyttningarna. Allt detta veta vi, men kunna ändå icke realisera det — vi ha icke någon plats att vara på!

Vartor icke giva denna omdiskuterade Daneliuslonden till en kvinnornas egen idrottsplats. Ett sådant ändamål uppfyller donators fördringar brukas till ändamål, som avser huvudstadens förköande, förbättrande av dess hygien... och dessutom fyller det ett verkligt behov. De flesta donatorer gå till sjuk- och dylika ändamål. Vår förslaget är att en gång skall låta en donation gå till det, som i viss mån kan förbättra sjukdom och göra värd unga släkte starkt och motståndskraftigt.

Hur många få nu icke avvälja sig ifrån motion, man kan icke begära, att andra än skickliga och välskapade idrottsskolor våga sig upp i vimmel av kritiska herar idrottsmän på Östermalms. Risken att bli begäp och begäpbar är för stor. Nej, vår husmodrarna och alla innesittarna självförstärkande och all ungdom en egen idrottsplats, där de oströda, kunna få röta sig i frisk luft. Vi begära icke ett Stadion, endast en grasplan för ett par handbollslag, en löparbana på omkring 100 m. och ett par hoppgräns. Den får gärna ingå som en förköande detalj i stadsbildnen, med glädje se vi träd och blommar i frisk luft och sol!

Ragnvald Torslow-Lundgren

Frälsningsarméns Alkoholisthem Kurön (Anföret statsbidrag) Tel. Söders väg 10. Söderströms församling. Söderströms församling. Söderströms församling. Söderströms församling.

Carl Hedman SNICKARE Lindgåtan 50 Tel. Ö. 2442. Bostadst. Ö. 6017. Alla slag av stål enkla som finare Snickerarbeten, Renoveringar, Reparationer utföras till moderata priser.

Svart på Vitt

Den genom Hr. Oscar Olssons riksdagsmotion och petitionen till riksdagens förordning aktualiserade frågan om religionsundervisningen i skolorna, har varit utspelt till diskussion på ett möte i Stockholm, anordnat av Arbetsförbundet för tankerhet och nutidsproblem, såsom, Fröken Anna Lindhagen var ordförande och inledningsord/ordanden höllos av Hr. Paul Björre och ingenörr Knös. För övrigt voro föräddrar, lärare, lärare m. fl. ökrer representerade av flera klada namn, doktor Gull Perlin, lektor Oscar Olsson, redaktör Lundquist, advokat Andén, fröken Haglund m. fl.

Tvångsundervisningens avskaffande, införande av konfessionals religionsundervisning och utsträckt valfrihet, slopadet av morgonbönen och liknande åtgärdsutvärde voro de ämningar för vilka huvudparten av de närvarande ivrigt och med anförande av avskräckande personliga erfarenheter talade. A andra sidan funnos också talesmän för den uppfattningen, att både själva religionsundervisningen och morgonbönerna ha en så stort betydelse, att man måste gå försiktigt fram med kraven på deras avskaffande. Lit barnen sitta och sova under morgonbönen eller läsa på sina läxor, det skadar dem inte så mycket, men de, för vilka morgonbönen verkligen betydja något, skulle göra en oerstattlig förlust, om de bleve borttagna. Naturligtvis kan man tänka sig någon form för gemensam andaktstund som inte bleve så oändamålsenlig, som de nuvarande skolorna i allmänhet målla äro. — Nej, detta vore rätt upplagt sätt, om man som önska en sådant slags undervisning borde få den genom kyrkans försorg, genom såndagskolor och dylikt, men av de många skola söva för de få skole är inte rätta uppfattningen av friheten. —

Dr. Björre uppehöll sig i sit anförande framförallt vid de svårigheterna, som det innebär för de moderna protestantiska missionärerna att komma till rätta med den dubbelhelveten, som Nietzsche kallade den halvdagliga förlämnings-av-geon och den halvdagliga förlämnings-av-förnefatt. Vi leva som vuxna i en helt annat värld än den barnet genom religionsundervisningen föres in i, och försöket att jämka föres de båda världarna kunna för många medföra allvariga konflikter och psykiska svårigheter. Barnen kräva ofta logiska förklaringar, som det är omöjligt att ge med det rådande systemet av dubbelhet. —

Emellertid var mötetens egentliga uppgift att så många åsikter som möjligt skulle få komma till tals, och något synligt resultat kunde därför inte uppnås, varken i form av bestämda önskemål ifråga om den reformerade undervisningens bevarande eller i form av något allmänt uttalande. —

Men av allt att döma kommer denna diskussion inte att sluta så snart.

I den stora debatt om stadens tomtpolitik, som ägde rum i Stockholms stadsfullmäktige i måndags, kom det riktigt tydligt i dagen vilka stötestenar det nuvarande systemet för förtäning av tomter i stadens ägo bereder sina utövar.

Vid det tillfälle, som det här var fråga om, nämligen förtäning av ett antal tomter i ett par kvarter på Kungsholmen, Göken och Kärleksrådet, hade inte mindre än 86 spekulanter anmält sig — antalet tomter var 17. Hur skall nu staden rättvisligen fördela, tillfylla de få böja? Genom att sälja alla lägrepris-än den koloniala efterfrågan betingar — som nu var faller — uppnår man intet annat, än att staden skänker böer av sina gödmedel till fullkomligt oöversädda, utan att öka med vana någon sänkning i hyrorna till de övriga medborgarna i läsa. Om tomterna sålles sålles på auktion, skulle visserligen den högsta mögliga inkomsten tillförsäkras staden, men å andra sidan skulle den genom detta förfarande göra sig skyldig till ett stort förtäring, som inte vore någon lämplig princip för det allmänna att stöda.

I valet mellan dessa föga tillfredsande utvägar uppmärksades till tillfredsställelse resultat. Förtäning till de 17 utvalda spekulanterna blev beslutad. Den verkliga förtäning, nämligen emellertid nor tomter, påpekades emellertid av några av stadsfullmäktiges ledamöter. Hr. Branting framhöll att debatten jäst bevisar, hur den ideala lösningen legat i tomträtten utan vare sig auktionsförfarande eller att tomterdesträngning stoppas i enskilda fickor. Visserligen pågår en utredning om tomternas möjligheter, men man hade i alla fall utvalda tomterna på auktion, så att bjuda ut tomterna på sådana villkor. Hr. Samuelsson, Ström och Lindhagens instämde i nödvändigheten av att snart ta itu med tomträttsproblemet och låta tomträtten flytta från ytterområdena in också i den inre staden. —

Det schweiziska folket har genom sin omvärldning givit tillkännan sin önskan om en reformering av alkoholslagstiftningen. En del lagförslag, som förtvelliga har kommit till stånd efter åratals ihärdigt arbete. Det går främst ut på höjd beaktning av spritdrycker, framförallt på förtäning av skatt överhövadt på sådana spritdrycker, som framställas av frukt. —

Bestämmelserna äro naturligtvis först och främst en minskning i den väldiga, ständigt växande alkoholkonsumtionen, som i länderna är ett mycket allvarigt bekymmer. Men samtidigt har man till dessa skatteförlust knutit stora förhoppningar på ett alldeles annat område. De äro avsedda att bekosta den schweiziska socialförsäkringen, som i sin första början skall träd i kraft från och med år 1934. —

Den undantagslös tillstånd skatterita spritövervakningen endast på potatisbrännri utgår sedan 1885 en skatt — har varit en god inkomstkälla, särskilt för den fruktodlande landbefolkningen. Men den har också haft till följd att alkoholkonsumtionen stegrats i en sådan grad att schneapfarn i Schweiz i våra dagar varit fullt jämförbar med giftdöden i 1800-talets England eller beaktningstöringarna under dess värsta tid i Sverige. Medan vinpriser stigit efter krigen har priset på beaktning blivit ständigt billigare och lättare att betala. Enligt en av professor Max Weber nyligen offentliggjord undersökning om alkohold och folkhushållning ge schweizerna årligen till 560 miljoner francs för öl, vin, brännvin och most. Utgifterna för sprit drycker motsvarar 7.7 à 8.2 procent av folket sammanlagda arbetsförtjänst; eller 15.5 till 18.5 procent av dess sammanlagda utgifter för livsmedel. Till jämförelse må nämnas att svenska folket utgifter för runder (måldrycker ej medräknade) är 1928 utgjorde över 175 miljoner kronor.

Anna Schuldheis skola REPSLAGAREGATAN 15 Tel. Söder 306 05

STATSUNDERSTÖDD ATTKLASSISK HOGRE FLICKSKOLA MED FORBEREDANDE AVEDELNING. Avgångsbetyg med normalskolekompetens. Anmälningar av nya elever emottagas. Mottagning alla dagar kl. 12-1 e. m.

ANNA BJORKMAN föreståndarinn

Utferd till Strand, Alvastra anordnas SONDAGEN DEN 1 JUNI. Kl. halv 12 föredrag av fru Stina Pyk, Kyrleberg, om Ellen Key och Stittelsen Strand. Gemensamt lunch kl. 2-5:00 å Ombergs turisthotell. Intresserade, särskilt medlemmar av angränsande länsförbund, inbjudas.

Ostergötlands länsförbund av Frisnåde Kvinvor.

Vad har beslutats?

Hr Rydén's motion om avskaffande av katekesläsningen i folkskolan har avslagits av första kammaren, som beslutat att vänta och se, hur katekesläsningens värdighet kritiserades kungörelsen av 1929 verkar, innan man tar sig för att ändra vad som en gång blivit bestämt. Ekkesläsningens förklaring i debatten, att den avspjånning i katekesstriden, som motionens anhängare påstodo skulle ha inträtt innan kungörelsen trädde i kraft, i själva verket inte alls ha varit märkbar, och han ansåg inte att striden behövde bli större nu, med de snidiga föreskrifter som kungörelsen innehöll.

Hr Rydén fruktade emellertid, att folkskolan till följd av de oklara bestämmelserna i kungörelsen skulle komma att söndersättas av strider mellan katekesens anhängare och dess motståndare och stödde sitt antagande på de betydliga tecken på osämja, som redan på olika håll visat sig. Enda räddningen ur denna fara för folkskolan vore enligt hr Rydén antingen upphävandet av 1929 års kungörelse eller också att den gavs en sådan tolkning att de dogmatiska partierna i katekesen bestämt vore uteslutna.

Som var att vänta avslögs i kammarna fröken Hesselgrens och fröken Wellins motioner om upplåtning i högre lönegrad av vissa kvinnliga postexpeditörer, som vid behörighetslagens ikraftträdande kommit att placeras i för låg löneklass. De kvinnliga postjämbämnarna som synes ingalunda lätt att få sina krav erkända. Deras talan fördes emellertid på ett utmärkt sätt — utom av fröken Hesselgren — av hr Holmgren i Karlskrona, som erkände att deras klagomål i flera avseenden vore berättigade och väjade till regeringen att undersöka frågan i detta ur juridisk och organisatorisk utan till rättsynpunkt och att till nästa års riksdag framlägga ett förslag, som tryggade de kvinnliga postjämbämnarnas moraliska och ekonomiska rätt.

Som ärendet ligger under utredning får man tillvidare avakta dennas resultat.

En annan fråga om mänskliga rättigheter, som riksdagen avgjort är den om lagstadda gårdar arbetslösa. Hr Verner Karlssons m. fl. motion som krävde lagstiftning om semester på minst femton dygn för industriarbetare avslögs.

Frågan är dock inte med detta helt avklarad då den kommer att tagas upp i samband med den revision av arbetskyddslagstiftningen, som är under arbete i socialstyrelsen och så småningom kommer att föreläggas riksdagen till behandling. Utskottets förslag om att riksdagen skulle begära detta revisionsarbete påskyndande, blev också riksdagens beslut.

Denna sammankoppling vore enligt motionärerna att göra hela frågan till en skyddsfråga, ett socialt humanitärt kvacksalveri, i stället för frågan om en materiell rättighet, som arbetarna måste få tillgodosedd och som vore värd sin egen lagstiftning.

S. E. F. S. Stockholmsavdelning
Eldbegänselsebyrå
SVEAVÄGEN 25, 2 tr., hiss
Öppen 10-4.
Lördagar och helgdagsaftnar 10-2.
Norr 2200 för eldbegänselser, arnor och kolbarnierscher.
Norr 2280 för upplysningar och medlemsanmälningar.
Engångsavgift 10 kr., för begäringsskrädd 5 kr.
Kremlatorier i Stockholm, Göteborg, Örebro och Helsingborg.

I debatten framträdde hr Västberg hur den altimer genomförda rationaliseringen har aktualiserat frågan. Den ökade arbetstakten och de ökade olycksfallen utöva en press på arbetarna, som kräver en motivik i form av tryggad och tillräcklig ledighet. Socialministeren var av den uppfattningen att semesterfördrag åtminstone tillsvärd bör drivas i samband med avtalsförhandlingarna, och att den istället för att bli till en tvistefråga skulle kunna lösas i gott samförstånd mellan parterna. Detta så mycket mera, som en sammanhängande ledighet för arbetarna utan tvivel skulle inverka gynnsamt på arbetsprestationerna och kanske därför inte behöva medföra några i dagar räknade förluster för produktionen.

Denna uppfattning delades av flera. Det kan nämnas att av kollektivavtal 73 proc. numera är njuvna semester, dock är den för 65 proc. mindre än en vecka.

Av övriga motioner, som Tidevarvet i början av säsongen nämnde, ha kammarna beslutat avslå de kommunistiska angående militärmanskaps rätt till organisation rätt att slippa hälsa på övernåd, att slippa delta i kyrkoparader, med flera önskemål. I gengäld har inte heller den motsatta sidans yrkande, hr E. d. bergs motion om åtgärder till stävande av den samhällsfråga propaganda vunnit riksdagens bifall.

Hr Lindhagens motion om förbud mot tobaksrökning i arbetsverk, om egen representation för lappbefolkningen samt om en allmän revision av folkförbudspakten ha avslagits likväl som hr. Spångbergs om obligatorisk statlig moderskapshjälp samt om borttagande av straff för fosterförfäring. Hr. W. Agns motion om förslag om runderationsöverförande i stans händer mötte också avslag.

Inte heller hr. Hages motion om hyreslagstiftning bifölls. En sådan skulle bara komma bostadsbyggnadet att avstanna och följaktligen mera skada än gagna utvecklingen — exempel, se kristiden! Som hjälpmedel mot de oenkligen naturligt höga hyrorna föreslogos i stället en rad olika åtgärder, från stadsbefolkningens medverkan till landsbygdens uppblomstring — hr. Ha miltons förslag till att motarbeta stadernas överflyktning — till reglering av byggnadsarbetarna och optionsrätt för hyresgästerna.

Slutligen beröres också det grundläggande problemet om tonpölsningen. Hr. Hage påpekade hur fastighetsvärdet i Stockholm på 70 år stigit från 125 till 3,900 miljoner kronor och att 2,000 miljoner av dessa kunna anses utgöra förtjänat värdestegring.

Här träffas nog den avgörande punkten i denna viktiga fråga. (Jämför vår artikel i nr. 19, Jord och guld.)

Riksdagen har beslutat att med 3 milj. kr. bistå Svenska Lantmännens riksförbund — dock med villkor att ledningen förbättras.

Förslaget till vanarstlag har, i likhet med vad utskottet föreslagit, avslagits av båda kammarna — med hänsyn till den korta tid som återstår för riksdagsarbetet och som skulle göra en ingående prövning av förslaget omöjlig.

KONFLIKTEN VID BECKER-HANSEN

Utänför Beckers och M. Hansens färgbutiker ha under de sista veckorna posterat blockadvakter, bland vilka förekommit en och annan student, dymedelst enligt förbipasserandes anmärkning — skändande den vita mössan. Då undertecknad råkade vara med bland dessa skändare, har jag av denna tidnings redaktion blivit uppmanad skriva om konflikten innebörd.

Den hos Becker och Hansen anställda butikspersonalen har genom sin fackliga organisation, Svenska Handelsarbetarförbundet, begärt att få sina löner och arbetsvillkor reglerade genom kol-

butikerna i Stockholm stängt sina dörrar.

Detta om stridens yttre förlopp, nu till de stridande parternas argumenteringar. Firmorna i fråga har redan kollektivt avtal med sina fabriksarbetare, lagerarbetare och utökare, först när det gäller butiksbeträdnarna, vägrar de i vändningen. Och detta beror inte på att det av handelsarbetarförbundet framlagda förslaget ansågs oresonligt, men arbetsgivarna gör gällande, att den personliga kvalifikation, som tarvas av de handelsanställda i motsats till fabriksarbetarna, skulle räkna i fara att upplånas av kollektivavtalssystemet. Emellertid är kollektivavtal för handelsanställda inte någon så värt riskabel nyhet, då sådana redan förekommer vid ett antal firmor (färghandelsfirmor, Egor, Wingård, Centralvaruhuset i Stockholm, Sveriges Bageridkaförrening, Kooperativa Förbundet, Konsumtionsföreningen i Stockholm) utan att några större olagenheter därav kunnat förmärkas. Vidare säger man från arbetsgivarhåll, att kollektivavtalet skulle vara en bläck om foten på den dugliga människan bakom disken, som vill arbeta sig fram eller bli sin egen. Men storindustrin och rationaliserings, som tagit död på den patriarkaliska idyllen, har i så pass hög grad minskat dessa karriärmöjligheter, att butikspersonalen inte ansett dem uppväga den trygghetskänsla, kollektivavtalet innebär. Dessutom kunde duglighetens premias hur mycket som helst även med kollektivavtal, enär detta ju endast stipulerar minimum. Men Arbetsgivarföreningen tilltror inte att denna betraktas anslutna än som maximum!

A. B. STOCKHOLMS
KEXFABRIK
Guldmiddelfj 1928.

Denna kek innehåller — jämte de yppersta råttmen — ett koncentrat av bananfrukter med dess viktiga mineraliska beståndsdelar och är tillverkad enligt

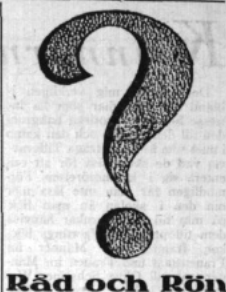
CANDAL-METODEN.
som är ett av oss med ensamrätt vid kexfabrikationen använt tillverkningsstadium, varigenom kexen blir mer lättsmält, näringriktare och bevarar sin arom och hållbarhet längre än någon annan kek. Vid inköp av kek bär sig alltid

AIDA BANAN-KEK
AIDA garanterar alltid en hög värddig kvalitet.
Finnes i special- och matvaruaffärer

1 paket om 1 kg. 25 öre
1 paket om 1/2 kg. 15 öre.
Tillverkas under kontr. av
Prof. Håkan Sandqvist
vid Kungl. Farmaceutiska
Institutet i Stockholm.

**A. B. STOCKHOLMS
KEXFABRIK.**

kollektivt med bolagen. Hittills har dessa butiksanställda liksom kontoristerna varit engagerade i företagen genom individuella överenskommelser. Arbetsgivarerna å sin sida anser denna praxis vara så ändamålsenlig, att de inte blott vägrat gå med på kollektivavtal utan dessutom höjt vederbörandes löner, delvis ända till 30 kronor i månaden, med avsikt att locka dem ur fackföreningen. Även andra metoder av mindre harmoniska karaktär har använts i samma syfte. Personalen vidhöll emellertid sitt krav, så att när underhandlingar förvägrades, gick den i strejk och blockerade bolagens affärer. Lagerpersonalen, som endast fjorton dagar tidigare fått nya avtal med väsentliga förändringar, gick omedelbart ut i sympatistrejk. Vid färgfabrikerna på Lövholmen följde chaufförerna exemplet, och då dessa ersattes av strejkbrytare, förlorade fabriksarbetarna tålmodet och lade i sin tur ned arbetet. Sex fackförbund ha sedan lämnat de strejkande sitt bistånd genom att bojkotta firmornas varor, däribland målarna, transportarbetarna, eldarna, bleck- och plåtslagarna och bryggeriarbetarna. Stridens läge i nuvarande stund (lördag) karaktäriseras av att tre av

Råd och Rön

SOLEN - DEN STORA KRÄFTMÄLLAN

göller rötter i lagarna för för och avskuren biten av en löst över skivningen. Under dessa bitar av rötterna ingår skivningen. Av den utvalda skivningen till de bästa skivningarna.

MAZETTI UGONCACAO

MAZETTIS UGON

Deras verkan,

var överraskande god. Tröttheten försvann rätt snart och arbetsförmågan ökades betydligt. En känsla av arbetsglädje och välbefinnande inställde sig". skriver bl. a. en känd kontrapost och hovpredikant om Sanokapslarna.

Intresserar Eder snabbt och tillförlitligt sättet att en fullkomlig nerv- och muskelkraft, energi och arbetsförmåga, samt att undgå värtrötthet, sömnlöshet och kraftnedgång, begär prospekt och intyg — ang. Sanokapslarna. Sändas gratis och franco.

A. B. SANOKAPSLAR, Helsingborg.

Drick Ramlösa

Vårt land enda naturligt alkaliska vatten

Pigg & Matfrisk

Är 10 av den äldsta järnmedicinen I D O Z A K

Frustrer en liter 75 öre plus skatt.

GÖTEBORGS KEX

Tidevarvets vänner uppmanas att stödja Tidevarvet genom annonser och att gymna Tidevarvets annonser!

Nils Beyer.

Kvinnornas uppror Uppfostran till tidsmedborgare

Det händer mig verkligen ibland att ungdomar som ha intresse för den historiska bakgrunden till den tillvaro och den kamp i livet som är deras friga Tidevarvet vad de skola läsa för att orientera sig i kvinnoörelsen. Förmodligen får man inte läsa mer om den i skolan än man fick på min tid. Jag brukar hänvisa dem till professor Vaertings böcker, framför allt *Männer im Frauenstaat* und *Frauen im Männerstaat*, till Olive Schreiner *Woman and Labour*, Rosa Mayreder: *Kvinnlighet, manlighet och mänsklighet* och räcker inte det drar jag till med John Stuart Mill och Havelock Ellis, Charlotte Perkins Gilman. Men något skönliterärt verk, ägnat åt ge dem en levande föreställning om de människor som stått bakom de förändringar och den kamp som varit och genom vilka kampen utkämpats har åtminstone icke jag haft till hands. Jag har icke känt till någon historisk roman om kvinnoörelsen förr än jag i dessa dagar läste »De upproriska kvinnorna» av den holländska författarinnan J. van Ammerlaas Küller. I detta sammanhang räknar man nämligen icke de skönliterära tendensböckerna, varken Nora eller Giftas, varken Hertha, Lejonets unge eller — jag ber om ursäkt för den fräcka sammanställningen — Pennskafet.

På listan är de vetgrilla ungdomarna kan man alltså hänföra efter sätta upp De upproriska kvinnorna. Man kan rekommendera dem med samma fras som en f. d. krigsdeltagare använde då han skänkte Remarques bok till sin hustru: »Jag har ingenting kunnat förklara för dig, men så här var det».

Detta är också en krigsbok. Detta är historien om en revolution.

Kvinnorevolten slår upp ur ett förordningsställdt som just i början på 1800-talet nått sin yttersta möjliga gräns, ur samma förtvivlans mod och med samma risk som andra revolutioner. Utomordentligt skickligt har författarinnan i historien om enskilda kvinnors revolt flätat in de sociala sammanhangen. Synskänsken och John Stuart Mill som båda vilja göra kvinnorna fria, den ena från efterstycket och den andra från mindervärdeskänslan, kommo båda samtidigt till Holland.

Förtjusande är den första lilla upprorsmarkskan av 1840 skildrad, hon som icke böjer sig varken för den allmänt härskande suggestionen att hon tillhör ett odugligt och svagt kön eller för det hushållsdrägliga tyrannet. Men stor spänning följer man hennes upprorsförsök och hennes flykt, när motståndet visar sig övervinnligt. Och man är mycket glad när hon 30 år senare återkommer till Leiden för att locka den kvinnogeneration som då är ung till att bryta sig en egen bana och bli självförsörjande. För henne

liksom för andra pionärer är självständigheten i motsats till den tidigare drifligheten, kunnaskapen och den samhälleliga insatsen något så stort, att de aldrig hinna tänka över om det de offra här för är något värt. De ha därför en tvälvåls hänförelse — som smittar de djurväls bandede de unga. Kvinnoemancipationen har nu, 1872, blivit en pestsmitta som flyger i luften och som vilken de kraftiga- stas yddstyggarde år verkninglös. — På dem som fått smittan hjälper varken taderliga förbannelser, social vanära eller de manliga järnårigas löje, skrån och förakt.

Denna generation har fortfarande nog för sin del av att fullfölja den utstakade vägen fram till målet: universitetsgraden, yrkesutbildningen eller konstnärskapet och av att försvara sin plats jämsides med männen. Men den hinner leva länge nog för att se att deras arvtagare i rörelsen, dessa som i åren strax efter världskriget uppnått medellåden, redan börja fråga: vad tjänade det till? och jämföra vinster och förluster. I romanen händer den berömda kvinnliga läkaren som skrev in i sig under fanorna 1872 även leva så länge att hon får se en glimt av den allra yngsta kvinnogenerationen. Den framställs — något orättvist — nästan led att hela världen står öppen framför dem, ja led att så här krävet sig att vara självförsörjande och yrkesutövare — söker på om det är riktigt att gå i vägen för mannen, osäker på möjligheten att förena yrke och moderskap, utan årelystnad och utan hällning och vilja.

Det är givet att ju närmare författarinnan kommer vår egen tid, ju svårare blir det för henne att välja ut figurer som vi erkänna som typiska. Vår tid har ju också sinnsann den kvinna som icke har tillfälle att fundera och vilja, som drivs av ekonomiskt tvång att ta vad betalt arbetet som bjuds, och som inte är i tillfälle att artigt gå ur vägen för männen. Allmäntilligt är i varje fall iakttagelsen att en viss tvekan och reaktion inträtt efter de stora författningsegrarna i samband med kriget, en viss svårighet att uppbrija entusiasmen för att hålla och befästa positionen mot de angrepp som göras på den.

De mest klarsynta veta mycket väl att kvinnorna alldeles icke äro färdiga med ens sin förberedande uppgift att orientera sig i samhället och inta sin jämberättiga plats i det. De vet att trots det gängse slagordet att kvinnorna nått likställighet är detta icke fallet. Den formella likställigheten löste icke deras problem.

Boken är inte bara en bok om kvinnor utan också en bok om män. Den säger ifrån att männen redan från första stund stått ett lidelsefullt motstånd mot kvinnornas försök att frigöra och utveckla sig. Männen togo emancipationen som en maktkamp och de göra det ännu. Sveriges postexpeditörer som fränkt kvinnornas möjlighet att sköta resepost och andra höga befattningar äro direkta arvtagare till dem som hetsigt motarbetade kvinnornas tendens att gå ut ensam på gatorna, läsa i bok och ge pianolektioner för betalning. Röstarrätt och arbetsrätt som männen i yran efter kriget gävo med ena handen ha de mycket skickligt tagit tillhåll med den andra utan att rubba på författningarna mer än i vissa fall och länder. Det har ännu icke gått upp för dem att även de skulle kunna tjäna på kvinnligt medarbetarskap vid samhällets nykspning och omskapning. Följden är den nuvarande otrivnad, den onödiga friktionen och kraftförbrukningen. Följden är också att männen fått behålla kvar en hel massa kvinnor på sin sida, som tycka ungefärligt som de bedrövade mamman till 1872. Äro pionierar; att det är oklokt och gudlöst av kvinnorna att inte nöja sig med sin

Det har sagts att bara fyra mysterier kunna tycka människan ur hennes egen intresserfär och stå henne emot begå handlingar och stå i strid med hennes naturliga intressen: Kärlekens mysterium, Religionens mysterium, Konstens och Vetenskapens mysterium.

Av dessa fyra har Konstneden det i våra dagar svårast, särskilt den bildande konsten, som tycks ha tappat kontakten med människorna och hemmen av idag. Vi vill inte ha så mycket taylor långre — vi önska lugna, ljusa, jämna väggar i våra rum och vår farg-

ran ge ytterligare förklaring på vad utställningen äsytar — då man ju är medveten om att detta första försök till ny äskändlighet ännu har många brister. — Doktor Tietze har skridit till verket med seld och blod. Hans brinnande åstundan att befroda konsten skyggar inte tillbaka för att offra konstnären som individ. Om konsten i vår tid skall kunna leva, måste den stiga ned från ståndpunkten konsten för konstens skull — menar han — och tjäna det allmänna. Inte så att konstnären skall rätta sig efter allmänhetens

eller romantiskt. Nu för tiden skildras det enkelt och sakligt utan heroisk naturlighet eller falskt patos. Men konstnären tar också ofta parti i det ämne som han har trängt djupt in i; uppfattar det olika alltefter sig genny. Han målar gär tröstlöshet, flammor i temperamentsfull protest mot orättvisor eller uppenbara förbarg, storslagen rymt i den tillvaron som ledes av maskinerna. Han tar sig ofta an de förtryckta i och med att han satiriserar eller gisslar social orättvisa. (Käthe Kollwitz, Grosz, Dix.) — Man ligger märkt till att alla de konstnärer som utställts i salen med namnet »Den sociala tanken» äro mer eller mindre vänsberbetade — försvärit man kan tala om en partipolitisk riktning — och man undrar om det beror på att konstnären i allmänhet är radikal — eller särskilt i den moderna konsten, som ju ofta beaktas som bolsjevistisk — eller om urvalet är ensidigt? Doktor Tietze försäkrar oss att det sistnämnda inte är fallet. Den konstnär för vilken det sociala problemet inte existerar, sysselsätter sig inte med det — och kan således inte vara representativ. Men om konstnären fått upp ögonen för detta problem som behärskar vår tid — så ligger det för det mesta i hans natur att anamma det hjärtvægen. Och på detta sätt får det en ny och brinnande aktualitet.

Vi komma sedan till en sal, som jag skulle vilja beteckna med ett ord som vi i Sverige gjort från skönhetstravarna, men genom att söka den fullkomliga överensstämmelsen mellan föremålet och dess uppgift blir det väckert. Det kan också gå så långt att försöka ge uttryck åt så föremåls innersta idé. T. ex. En automobil skall inte bara vara snabb — utan skall också smögen sin form uttrycka snabbhet. En brygga skall ge en föreställning av ett språng som förbinder den ena stranden med den andra. De tjänande tingena nå tilländad skönhet bara genom högsta ändamålsenlighet.

Tidens ansikte kan avläsas i en liten sal med grafik från 1890, 1910 och 1930 — där röda, gröna och gula nummerplågar beteckna de olika epokena. 1890 visar en självsäker min, ett rike av denna världen, som bara lever i det synliga och nått största fräghet att återge det. 1910 en förfärligt överhettad upprördhet, som sätter sig över alla kroppsliga former för att nå möjligast starka själsliga uttryck och som fyller världen med dystra kvalfulla aningar. 1930 — som sagt — en förminskad spänning — nya tekniska och sociala problem.

Det har naturligtvis från konstnärshälts höjts många upprörda protester mot denna utställning. Det har stått en hetsig strid om den i pressen och i privata »Schöngesteit-kretsar. Men den har väckt ett livligt intresse och kanske att det varit en »Uro i retning mot Underlignen».

Elsa Björkman-Goldschmidt.

Ernst Neuschul: Helgdagsafton

Just söka vi hellre att mätta med kretonger, blommor, brokiga kuddar. Den nya riktningen vill inte ha några tavlor alls och det finns röster som försäkra att målarkonsten om 50 till 100 år upphört att finnas till — på samma sätt som man under upplysnings-tidevarvet avtog vår Herre.

I denna betyckta tid har »Sällskapet för den moderna konstens befämjande» i Wien gjort ett djärvt försök att återställa kontakten mellan konsten och människans av idag. Det är konsthistorikern Doktor Hans Tietze och hans fru som genom en ny form av utställning vilja visa hur nära den moderna konsten står oss och hur viktig den är för den moderna människan — hur den angår oss, på samma sätt som alla äns tids livsformer angå en.

»Denna utställning vill inte bevisa att våra dagars konst är bättre än konsten som igår eller i förrgår — utan att den står oss närmare och därför är viktigare för oss, har skrivits över ingången och fru Tietze står varje förmiddag till tjänst för att på begärd plats och begränsning, gör männen så mycket sorg. Om det är översättaren som skrivit reklamen på baksidan till den svenska översättningen, så måste man komplimentera honom för att han gjort en god översättning utan att fatta första stavelsen av vad det är fråga om. Där står nämligen i reklamen att det rent mänskliga ej kommer i skymundan för kvinnoemancipationens». Och så är det just boken djupt mänskliga i denna kvinnoemancipation. Om inte detta är mänskligt, vad är då mänskligt?

Det är orätt att begära något ytterligare utöver det som boken ger. Men man kan säga utan klander att den stora visionen av kvinnoörelsen fattas. Detta är en historisk roman av en som själv är eller varit inblandad, en som både är kronörkr och agitator och värdesättare.

Boken kallas för en kvinnobok, alldeles som Marie Stopes »Married loves ämnad som en rådgivare för män här i Sverige lan-cerades som en kvinnobok. Men liksom uppror i Indien angår både indier och engelsmän så angår denna bok både kvinnor och män.

Elin Wägnér.

föreskriva lagar — vist inte — konstnären skall skapa som hon om lyster — som han kan och måste — men konstverket skall, som uttryck för sin tid, inrymmas inom bestämda former och genom utställningens sammansättning göras föreställigt för den stora allmänheten. Det är konstens död om den underkastas majoritetens vilja. Men det är livsväckande och livgivande om den stora massan kan föras därhän att vänta något livsviktigt och betydelsefullt av konsten.

Den första salen är ägnad tiden före kriget — »avandgardet från 1910». Den har en underlig konstisk stämning och skildrar bättre än någon historia upprorsandan mot en övernatmad kultur. Varje konstnär tycks, obekymrad om tradition och sammanhang, gå sin egen väg. Det är spänning och oro i luften och man får en stark känsla av en kommande katastrof. Samtidigt ser man hur vissa trådar binda konstnärerna tillsammans och fördrä ett djupare yttre och inre sammanhang. Mellan Matisse (fransman) och Macke (tysk), mellan juden-zionisten Chagall och österrikern Kokoschka dyker tydligt släktskap fram och man lär och försäkras att den dånade revolutionen i konsten var en europeisk angelägenhet. En så där bredvid visar hur spänningen i våra dar minskats och en viss harmoni återställts — men hur å andra sidan nya problem dykt upp.

Eftersom konstnären lever i det mänskliga samhället, är han beröende av dess struktur. För i världen tjänade konsten kyrkan och furstarna. På 1800-talet blev den borgerlig. Det är helt naturligt att den i vår tid ger uttryck åt arbetet i fabriker — åt arbetarna. För i världen behandlades det temat — sett från lagom långt perspektiv — genre-aktigt

**små guld-korn
åt hushålls-
kassan i
kooperativas
EVE margarlin
1:30 kg.**

Ida Norman - Skomagasin

Humlegårdsgatan 6 - Tel. 786 15

Rekommenderas

REPARATIONER UTFÖRAS

Reela
varor

Vid uppvisandet av
denna annons läm-
nas 5 % rabatt

Låga
priser

Vår tid...

(Forts fr. sid. 1.)

Här skall inte göras något försök att bedöma huruvida och hur långt utställningens många dugliga samarbetskräfter lyckats detalj för detalj. Så mycket värd man nog ändå säga efter en hastig genomvandring, att det är rätt väg man slagit in på. Prunkrum, prunkböror, hårskötta kök äro bannlysta. Hemmet är egentligen icke tänkt som arbetsplats annat än för husmodern och det läkande barnet. Det är en plats för samvaro, läsning, dans, sömn, radiolyssning och vila. Dess center är dagligrummet, med matrum, — jag tycker man kan i detta sammanhang ge en honnör åt Elna Tennishus för 20 år sen inierade upp i Solidariteten vad som nu är gestaltat — resten av utrymmet är kökslaboratorium och små sovkykarsbyrå. Hyreshusen ha gemensamma lekstugor och tvättstugor.

Bakterieiddaren solen är inbjuden. Den är inbjuden även att bleka av och patinera de världsamå färgerna. Bad finnes även i de billigaste lägenheterna, de som i Hyresgästföreningens luss hålla sig omkring 1,000 kronor.

På det hela taget tycks man på väg att lösa stadsbostads- och livsföringsproblemen i vad den yttre ramen anger. Återstår att lösa landbefolkningens. Ludvig Nordström anger mycket riktigt i sin berättelse om Svea Rike, att lösandet af jordbrukets ekonomiska problem häller på att bli Sveriges viktigaste fråga, ty förr än det skeet kan icke Sverige motstå full slagkraft i världskonkurrensen — det sista uttrycket är ett litet återfall i gammal terminologi från hans moderna värde-medarbetarskapstänke. På samma sätt måste en ny utställning gripa sig an med landbefolkningens hygieniska och bostadsproblemen, ty både sårer nu förvirring och osäkerhet, upplösning och endast alltför långsam nydning. Den som verkligen gjort något för landhemmet är ingen annan än Dahlen med sin Agaspis som håller sig varm hela dygnet runt, men o vel den kostar lika mycket som årsarbetet på ett helt mantal.

Elin Wägner.

Husmodersförbundet och hembiträdesfrågan

I nummer 19 av Tidsvarvet finnes intagen en artikel »Det går med arliga viljan, i vilken återfinnes ett uttalande om Sveriges Husmodersförbunds Riksförbund, som är i sig grad missvisande. Uttalandet lyder: »Det framlades en gång ett förslag till avtal mellan husmodrar och hembiträden i hembiträdesföreningen här i Stockholm inför Husmodersförbundets Riksförbund, men det avstogs utan vidare med den motiveringen att landsmötet, som skulle behandla frågan, icke ville ens uttaga den till diskussion därför att det icke ville till som arbetsgivare vid ett sådant avtal.»

Husmodersförbundet är en sammanslutning av husmodrar ur alla samhällsklasser med uppgett att verka för bättre hembiträdesförhållanden och förordning utbildning i husmoderns kall och yrke inom alla samhällsgrupper. Förbundet är alltså på intet sätt att betrakta som en arbetsgivarorganisation i förhållande till hembiträdesläsa fackorganisation. I och med att Förbundet sköms sådant skulde gå in för ett avtal med Hembiträdesföreningen i Stockholm, skulle det erhålla karaktär av en arbetsgivarorganisation.

Urförande av avtalsförslag var ett diskussionsförslag, som utarbetades av tvänne representanter för Hembiträdesföreningen jämte Husmodersförbundets dåvarande ordförande och en annan representant för Förbundet och återgavs härmed:

DISKUSSIONSFÖRSLAG I RIKTNING ATT REGELNA HEMBITRÄDESFRAGAN INOM HEMMEN.

(Ev. grundval för utarbetande av avtalsbestämmelse vid anställning i husligt arbete.)

No 1. Arbetslösa: från kl. 7 f. m. till kl. 7 e. m. Överdröbet icke särskild överenskomme mellan arbetsgivare och arbetstagar. Överdröbet enligt denna förordning på samma plats erhållas två gånger i veckan.

No 2. Semesterfrågan: efter 1/2 års tjänstgöring på samma plats erhållas 14 dagars semester. Efter längre tid tjänstgöring på samma plats bör längre semester kunna påräknas. Under semesteren uppbär hembiträden full lön jämte kostpenningar, beräknade efter vederlagstaxa.

No 3. Beträffningsfrågan: Vissa tryckta beträffningsur borde användas (utarbetas).

No 4. Avtalslösa: 14 dagars uppsägning i stad, en månad på landet föreligger att gälla för såväl arbetsgivare som arbetstagar.

No 5. Utbildningsfrågan: Husmoder, som i sina tjänster en ung flicka, bör söka bereda denna tillfälle och ledighet att genomgå utbildningskurs. Hvarildag kräves upplysning i saken bland både husmodrar och hembiträden.

No 6. Lönefrågan: unga hembiträden, utan utbildning och erfarenhet, böra ej få påräkna samma lön som de verkligt kunniga. Lönen utbetalas den 11 varje månad. Vid löstidande på plats betalar arbetsgivaren flyttkostnader na.

Det betygsmaterial utarbetades även, vilket användes bl. a. av Stockholms lins arbetsförmedling.

Detta förslag godkändes av Hembiträdesföreningen, men då det samma behandlades av Husmodersförbundets styrelse, ansågs att det på grund av ovan angivna skäl ej kunde utparas annat som diskussionsförslag. Såsom sådant har det också legat till grund för diskussioner i föreningsräd och senast vid diskussion på 1929 års landsmöte. Ur ett referat i förbundstidningen av denna diskussion, bevi i få citera: »Idårför böra även vi i möjligaste mån inrikta oss på att införa ordnade förhållanden på det husliga yrkesarbetsmarknad, till både för både hemmen och dess arbetskraft. Vi böra redan nu söka taga hänsyn till och beakta de avtalspunkter som här framföres.»

Förbundet anser emellertid att denna fråga ej kan lösas endast genom en förändring av avtalsbestämmelser och ordnade förhållanden på ifrågakvarn arbetsmarknad utan att den intimit sammanhänger med den stora samhällsfrågan om yrkesutbildning i det husliga arbetet för såväl husmodrar som hembiträden.

Inom Husmodersförbundet har Anna Bergstrand, Uppsala, förordning sig i denna fråga och genom artiklar i förbundstidningen samt genom föredrag i föreningsräd sökt väcka och upprätthålla intresset för de av utvids förhållanden betingade kraven på detta område. Vid frågans behandling inom Förbundet har tydligt framgått, att såväl ledningen som enkliga föreningsmedlemmar insett betydelsen härav.

Stockholm den 13 maj 1930.

Eleanor Lillichöök.
Ordförande för Sveriges Husmodersföreningars Riksförbund.

DUKHOBORZERNÄ

UR DET TSARISTISKA RYSSLAND AV KROTKY MIROFF

Jag satt på den tiden i fångelse i Kaukasus i Tiflis. Av en tillfällighet hade jag kommit in. Ibland jag blivit åtkänt av en tillfällighet, min mina cellkamrater, tjuvullt till anslaget, tugo bygg

Vid arresteringen hade de blivit så o-männligt slagna att åren på ryggen voro variga efter en och en halv månad. För miggon när vakten öppnade dörrarna, för att arresteras skulle få vänta sig, kom en mager, medellång dukobor och sopade cellen. Han samlade börs, alla tecken för att hämta hett vatten från köket.

Det var första gången i mitt liv jag såg en dukobor.

För det mesta var hans anseende allvarsmat, nästan strängt efterlärt, men när han började tala lyste blickarna och ett godmodigt, hjärtvänligt leende vek inte från hans läppar.

— Hör nu Efim, vi har kommit i fångelse för att vi har kämpat mot de maktägande mot tares, frågade jag.

— Och vi därför att vi inte har gjort motstånd, svarar han godmodigt och viligt. För att vi inte tar på vår hand, ty Kristus har sagt, du skall inte döda. Och du måste älska din nästa mer än dig själv och kär till din gamla att du alltid och evigt måste vara de andras tjänare. Då tuktar man sitt onyttiga bögmot och uppsamlar kärlek i sitt hjärta.

När vi kommit så långt uppstod valgrivt ett obeskrifligt ärm. Från alla håll kastades små och stora stenar, så med honom och kallade honom en teg tillmodets.

Det fanns omkring ettundrattio dukobor i fångelse, kvinnor och åldringar, barn, jämt. De bodde som vi i stora salar, mitt emot, vid den motsatta sidan av fångelsegården.

Tidigt på morgnarna och på kvällen strax efter kvällen tilldöms föreläsningar de ett gemensamt rum och vi både deras väljande påsmalning. I början var det några som gjorde när av dem, men deras skämt tog inte så väl upp av de flesta. Ty dukoborerna voro stillsamma människor, de glädde aldrig, betraktade inte, de tilltalade alla med de och broder och tog inte av sig någon för någon. Man kunde se dem om vilken tjänst som behövs de utförde den alltid vänligt och bereddligt. Kvinorna ydiga och vistade för hela fångelse och tog inte emot ett öra betaltning för sitt arbete.

Jag såg hur dessa människor så omkring blev följande medelpunkt. Det tycktes utstråla, ett ljus af fridsamhet och samhörighet över alla.

Också de mest förbittrade naturen tycktes vekna i sitt hjärtas hårdhet, när de kommo i deras närhet. De besvarade vänlighet med vänlighet och på tilltalat broder svarade de broder.

Det var tidigt på morgonen strax efter inspektionen. Någon ropade försäkrat vid fönstret: Se där, se...

Vi störtade fram till fönstren och klistrade upp på varandras axlar. Den stora fångelsegården var full med sol

Sanocrin

är avsett att användas mot mjäll och härvall och är enligt samstämmigt erfarenhet, symtomligt verksamt i dylika fall. Även i lågt framskridna fall har Sanocrin vid regelbundet användande ofoast god inverkan på återväxten av hår.

Vad är orsaken till denna Sanocrins överlägsenhet?

Det är två egenskaper, som här äro avgörande.

1. Svaret är fast bandet och befinner sig i verklig (ej kolloidal) lösning. Detta voro dock ej tillräckligt. Det avgörande är att:

2. Själva lösningsmedlet är fysikaliskt-kemiskt så sammansatt, att det förmår föra det i det samma lösta svaret fram till sjukdomshärdarna i hårcicarna och i de djupare cellagen.

Sanocrin framställes efter anvisning och under kontroll av Med. Dr. C. Cronquist, Malmö.

Åberopa denna tidning och begär broschyr!

Aktiebolag Kristallin MALMÖ

Nederlag i Stockholm, Harry Winberg, Kommandörsgatan. Till salu i apotek, i kemikaliefabrik, parfumerier, frisörslonger o. s. v. Sanocrin-behandling i frisörslonger.

ligt emot mig. Det var till största delen armerier, georgier, bergfolk och så vi fem ryssar.

Det fanns tre fyra bildade bland fångarna och några arbetare, annars var det mest bönder, de flesta av dem kunde inte resa sig från sina madrasser.

Vi står till tjänst

<p>HJILSKOLA</p>	<p>ORAVVÅRDAR</p>	<p>KORSETTER</p>	<p>PLISSERING</p>	<p>TEXTIL - HEMSLOJD</p>
<p>KÖRKORT Grundläggande undervisning Autobolagens Bilskola Karlbjergsväg, 16. Va. 15358</p>	<p>S. Lindström OÖQTÅN 41 43 04 79</p>	<p>Kolasir's Specialkorsetter, Görddlar, Grosskorsetter. Birgerjarlagatan 108. TEL. 3804 71</p>	<p>motveck, grupper, etc. etc. Maskinfröning, hälsö, knäppelagring, knäppning m. m. Gemmet plissé Compress. Lagery Lindbergs specialitet! Mästarnelagatan 32 Tel. 4325</p>	<p>JULIE WENER SMALANDSGATAN 9. Norr 8666 Möbeltyger, Mattor, Gardiner, Handtycker, Silver, Tens, Keramik, Armaturlinns. Sthlms Färgeri & Kem. Tvättanstalt</p>
<p>DÄMKONFEKTION Damer. Gör Edra inköp i TRIKAFFÄREN 28 Dalagatan 98. Tel. V. 607 40. Valörterat lager av Strumpor, Underkläder m. m.</p>	<p>HOTELL Hotell o. Pensionat Eplanen Blanchierstegen 3, Stockholm. Telefon Norr 4730 (våra) Telefon Södra 4730 (våra) Förresten öppnar vi Tel. 7501-7502 Även Håll och läsa perssonell i Söderström Tel. Söderström 21 REKONSTRUKTION Fru Anna Fallström</p>	<p>Kungsholmens Nya Begr-byrå ALIN & KIHLEBERG, Frithemsbg. 18 Vid dödsfall lämnas den obestämda, billigaste och värdigaste hjälpen. Ombeder alla som här till Begravningsår, Balsameringar, Eldbegångelser. Utan all konkurrens inom branschen. Tel. 50 60 52, 50 65 86, 50 26 46.</p>	<p>Parfumeri Annette SVEAVÄGEN 108. Tel. Vasa 18522 Valörterad parfymaffär samt Kvinnlig sjukvårdsvärdning</p>	<p>O A Hina Bilg. 9 Buk 51 Eriksg. 95 De nyheter 48 Hornsgatan 25 Hornsgatan 28 Förkingsgatan 101 Söderström 21 Förkingsgatan 20 834822</p>
<p>BREDGRÄND 2 TEL. 7503 och 7504 EINAR ÖSTERBERG FLAGGFABRIK Stenklarver. Signalstabil Uttry till svenska och utländska flaggor.</p>	<p>HUDEMEDEL Det bästa, effektivaste och behagligaste medlet för hys värd är Landens Lavendelintuktur Får överkallt.</p>	<p>NORRMALMS TVÄTT RIDDARGATAN 10. Tel. 76426</p>	<p>PIANINON Planon Förändring av tonhöjd i 15 styk. Nr. Fabriken Se ängs överskrifter broder för orgelgäst. arbets. Tel. 40 55 44 Sveavägen 20, Jönköping Elev. Torvald Knutsonsgatan 20, Stockholm</p>	<p>RESEFFEKTER "Kappsäcken" D. NORRING — Drutningsgatan 38 Utställer nu nyheterna för säsongen Kvalitet varor Billiga priser</p>
<p>FOTOATELJE Ateljé Tapperson Östermalmstorg 6 i tr. O. 63 95 efter 5 em. även tel. O. 1501</p>	<p>KONSTSTOPPERI SVEA Nybergsgatan 46 i tr. Sthlm. — Tel. 765 67 Egnostigert till konststoppling eller konstnärning söndiga kläder, silkesstrump, silkes mattor, klänna och schäfers från och till landstörns prouppskat, uti O. S. Tekniker utbildad personal.</p>	<p>PAGOD Konorteri-Resaurant i 90. Kungälvsmat Lunch fr. ... 1.50 Middag fr. ... 1.50 Souff. fr. ... 1.50</p>	<p>RAM OCH SPEGELAFFÄR J. L. LARSSONS EFTFR. Knut Nyström Åderråksg. 8. Stockholm REKOMMENDAL Låga priser Tel. S. 30914</p>	<p>SPETSAR Nyheter i Krugar och Spetsar De Förenade Spetsfabrikernas Färsäljningslokaler Grevstegatan 13, Stockholm</p>

Helen Zenna Smith

Kvinnan bakom fronten

(Not so quiet)

är en världssuccé

HELEN ZENNA SMITH är en pseudonym, bakom vilken döljer sig en av Englands mest framstående författarinnor och journalister.

HELEN ZENNA SMITH är en kvinnlig Remarque.

KVINNAN BAKOM FRONTEN är måsterligt skriven och har på sex veckor utgått i mer än

100.000 exemplar.

Till salu i varje bokhandel.
Pris Kr. 5.50.

Chelius

En utomordentligt intressant skildring av kvinnoemancipationen under fyra generationer av Hollands främsta moderna författarinna

Jo van Ammers-
Küller;

De uppriska kvinnorna

8:50

Albert Bonniers

Quo Vadis

Motto:

Individens problem — världens problem.

Senast utkomna numret innehåller bl. a.:

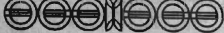
Är vår tillvaro ett östligt mysterium?

Yoga — en levnadskost för den moderna människan.

Reklamen som nyckel till världsfred.

Frigjord kristendom.

En parallell mellan det gamla och det nya.

Dikter i fångelset

Av Karl Liebknecht

Ni röva jorden från mig, dock ej himmeln,
om även blott en strimma smal mitt äga när
igenom gallerna,
kringgårdad utav murarna.
Det är dock nog,
att kunna skåda dig, du saligt klara blå,
vars ljus om även dämpat till mig när,
att även hit emellanåt
ett glättigt fågelkvitter dansar ned.
Det är dock nog
att kunna skåda
en munter skata, svart och svatrande,
(en trogen vän från mina fästningsdagar),
en fågels fria flykt
och molnens täckfulla vandring.

Det är en strimma smal, dock sista natt
uppträdde en stjärna klar, i densa gränd.
Det var den klaraste av firmamentets stjärnor
och strålade från världens kant
till mig i djupet av min cell. —
Så ljfa, så klar, så världsbehörskande
den aldrig strålat Er — Ni utanför
(som gynna hälsning föll ett stjärn-
skott ner).
Ni röva jorden från mig, dock ej himmeln,

och är det blott en strimma smal och trång
emellan murar och järngaller,
så gör det dock mitt sinne fritt.
Det ger dock kroppens sinnen vingar
och vingar åt min fria själ,
och jag blir mera fri, än Ni,
som tänka att med bojar kunna fångsla
och förgöra mig.

(Karl Liebknecht hade blivit dömd till fyra års tukthus. Dikten skrevs kort efter hans inlämnande på tukthuset i Lückau, vilket skedde den 8 dec. 1916.)

Stormvindens tjutande är mig älsklig melodi

då vid han störtar fram mot muren
och in i tränga gångars trängsel,
när han tjutande söker dem spränga,
när hans flodrande kappa
vilt mot stormen slår,
när han rasande gripa fatt i
galler och stänger
för att dem bryta,
när hans andedrökt, den kalla den heta,
genom fönster och springor mig när
och huden byter och blodet eldar.
Du, nattens tjutande storm,
gärna jag hör Dig.

väldiga krafterns urbild.
Dock hellre jag visste Dig,
hörde Dig, kände Dig,
kom Du som budskap
om annan kraft, —
om folkets storm.
Tjutande storm
Du ej befriar mig,
annan kraft, folkets kraft,
väntar jag långtomsfullt.
Otåligt lyssnar jag.
När skall den kalla mig,
när sända bud med Dig
om fredens och frihetens krig?
den stormvind som gäller mig.
Storm, kamrat,
kallar Du mig?
Annå jag ej kommer
Annå är jag fångslad.
Dock är jag, storm,
en del utav Dig.
Och dagen skall komma
då kedjan jag bryter
då jag brusar med Dig,
stormar som Du
över jordens vidder,
genom jordens länder
och i människors
hjärtan och hjärtan,
Stormvind, som Du.
Luekau, mars 1918.

Övers: Elisabeth Adler
Gottow.

Dukhoborizerna

(Forts. fr. sid 5)

daer, kosacker. Många officerare både från gendarmeriet och armén, polisen och fängelsdirektionen voro närvarande.

I ett horn stodo dukhoborizerna i en liten klunga, kvinnor, män och barn, omkringade av en kedja av kosacker. Deras ansikten voro skräckslagna men behärskade.

Trupperna satte sig i rökelse, bildade front, officerarna intogo sina platser. Guvernören trädde fram, hälsade militäriskt, vände sig sedan hastigt om och riktade följande ord till dukhoborizerna:

— Regeringen har inte lust att längre hålla på och sköta om er. Om ni inte ögonblickligen ger ert ord på att era karlar åla bereda till militärtjänst kommer jag att utan misskund låta genomföra er, ja just genomföra.

Ur dukhoborizernas skara steg en gammal viktig gubbe fram och ställde sig framför guvernören.

— Broder, återog den gamle med bejdnade röst.

— Vad talar du om, broder, din gamle skurk, rasade guvernören, Excellens, begriper du? Annars tycker jag skägget av dig.

— Broder, återog den gamle med samma lugna röst, var inte förtogad på mig, vi äro stilla människor, som inte enska ont åt någon. Först då, broder, kan det med hela din själ, vi är kristna och kan inte ta vapen i vår hand, därför att vår lärare har sagt, du skall inte döda.

— Åh, ni kan inte, ni kan inte, skrek guvernören och stampade i marken, men jag skall visa er, jag ska tvinga er, jag ska låra er att göra tjänst annars jagar jag er levande i graven. Han vinkade till sig löjtmanten och gav honom en befallning. Soldater och kosacker satte sig i rökelse.

— Ett enda ögonblick, men ett öändligt, riddo en fruktansvärd, dödsdatt spänning bland människorna. Jag såg hur kosackerna obetsamt höjde handen med pistolen men låt den sjunka igen. Alla väntade att de andra skulle börja.

Vändes av den första pistolen ljud som det första skottet i ett övader, sedan följde flera, ständigt flera.

När slagen började falla bildade männen en trång krets omkring kvinnorna,

medan barnen smadolades ihop i mittet. Jag vet inte om någon gav ett tecken eller om de gjorde det av vana — de föll på knä. Händerna voro knäppa mot bröstet och huvudena ödmjukt slänkta.

Och nu hände något, som ännu i denna dag är mig obegripligt... någon stanna det darrande röst upp en psalm: Gud, varför har du övergivit oss, varför vredgas du på oss?

I början ljud stängs ångslig, men så stämde hela skaran in. Stämmorna avbröts, skälde och förtummades ibland under knäknärens slag, det var så mycket bönfallande, så mycket gråt i sången...

Jag vet inte om kosackernas samvete vaknade eller om deras händer helt enkelt inte förmådde att höja sig mot dem, som inte gjorde motstånd, men för ett ögonblick slänktes alla pistolerna utan ett ord av befallning, de slogo in.

Var det verkligen, eller misstag tag mig i min förvirring och förskräckelse, men jag tyckte mig se tårar i kosackernas ögon...

— Varför upphör ni, utslugar... fram med soldaterna... slå med gevärskulvarna, krossa skallen på dem...

Och vi hörde de döva slagen av gevärskulvarna som föll på böjda ryggar och skuldror.

De sjöngo vidare: Her, Gud, min röst, min klägan, styvde mitt liv för den förskräckte fienden.

— Kvinnorna, ropade plötsligt guvernören, slå kvinnorna och barnen så ge de sig fortare.

En av gendarmeriofficerarna trängde sig fram genom skaran av knäböjande dukhoborizerna och gav en av kvinnorna ett slag på huvudet med hela sin styrka. Kvinnan vankade, stämde och föll mot sin granne... Officern räckte häftigt duken från hennes huvud, grep henne i håret och släpade henne därifrån.

Kvinnan grät mera gjorde intet motstånd och ingen av männen, som hon släpades förbi, försökte värja henne, ingen lyfte sin hand, ingen försökte gripa tag i henne och rycka henne bort.

Officern släpade den sörande kvinnan efter marken långt ut steg från kretsen, släppte sitt tag i hennes hår och gav henne en kraftig spark på ryggen

med sin stövel. Hon jänkade till och blev blygande medvetlös.

Vi stodo tyta och kände oss nära att knävas.

När gendarmeriofficeren sparkade till den slagna kvinnan gav en av oss ett skrik, snyfnade och stammade:

— Vad så inte något hjärta...
— Skall vi se på det här...
— O Gud, o Gud... och han vred sina händer och började ropa som en vansinnig.

Dessa ord väckte oss ur vår förste ning och nu skedde något oerhört.

Hela fångelset började stöna, tjuta, raka... som hände en maktig orkan brust till lös, som hade den högt sin obetingliga virvel, förmörkat solen, bragt allt art vackra och störta, virvlat människorna med in i stormen och hos dem väckt protesten, uppföringen för de li dande, för deras broder.

I alla rum buldade fångarna på de låsta dörrarna, slogo sönder fönsterrutorna, slöt ramar ur sina fogar, bröt sönder britarna och beväpnade sig med bräder, slogo med knytvarna mot fönstrens rostiga galler. Ack, människan har smitt dem för fasta för människohärd.

Förbannelser ljudo från alla läppar, som maklösa, fångna djur rasade vi i våra celler och utfordrade med obehövande händer den fruktansvärde fienden till kamp.

På fångelsgårdens stodo guvernören och officerarna ett ögonblick handfästa. I nästa sekund förvredes deras ansikten av ett elakt och triumferande leende. Att göra av med människor som inte gjorde motstånd tyckte dem älddes för förgärligt och ynligt...

Men nu kunde det börja på allvar. De guggade händerna, ty de förtog sig en ny skikt.

De samlade kosackerna, soldaterna och polisen, beväpnade till tänderna släddes nu mot oss världsna fångar i cellerna. Fastin vi voro obehövande gjorde vi tappert motstånd. Häftigt och modigt slogo sydligångarna med dödsföret.

Vårspalten

Vårens Nyheter

SIDEN, YLLE och BOMULLS tyger

Finer Ni alltid billigast här

Damskrädderi och Ateljé för Klänningssömnad

TEGNERSGATAN 1, 2 v. Stockholm
Telefon 95 81
(Hjälpläs för Språkförläggning 1 och 6 och Busslinje 65)

Emottager beställningar i all sömnad, som hör till första klass damskrädderi och klänningateljé. Välgjort arbete och humana priser.

Vårdsamt Ruth Gustafson

Det största strumpurvalet erbjuder våra 7 specialaffärer

Bredenberg

Hammngatan 30
Hammngatan 16
Drottninggatan 20
Drottninggatan 54
Kungsgatan 39
Humlögårdsgrat 7
Hornstigen 64 A

Och slutligen lågo där 12 döda, trettiorett svårt skadade fångar och alla övriga voro slagna halvt till döds.

Tre månader låg jag i fångelsets sjukhus med sönderlagna skalle. Jag fästade i feber och blea tiden malde den tanken i mitt huvud:

Vem har rätt? De eller vi? Skall Gud höra dem? Och om han inte gör det... då... men vid den tanken stocade sig andrakter i mitt bröst. Allt så är människans blod, deras lidande, deras orubbliga tro förkovna och tom be- drigert... Jag spände min tankesfärmla till det yttersta, men mitt starka sönderlagna huvud kunde inte finna någon lösning på den pågående frågan... Endast mitt hjärta väskade sakta:

— De ha ändå rätt!

ODDTAG INGA S. K.
REBATTNINGAR -
AMAFIOR
Använd blott Henna Champagnerinspulver
för stövill (just som mårder här i paket à 55 öre, så erhåller Ni ett litet glasigt, finkulligt skittande och bedräande hår.